

POLIROM

George Orwell

Ferma Animalelor

BIBLIOTECA POLIROM

George Orwell

Ferma Animalelor

Traducere din limba engleză

de Mihnea Gafită

POLIRO
2017

Capitolul I

Domnul Jones, proprietarul fermei „Conacul“, a pus zăvoarele la cotețele de găini pentru noapte, dar, cum băuse peste măsură de mult, a uitat să astupe și deschizăturile pentru ciugulit. Cu cercul de lumină al felinarului jucînd dintr-o parte în alta, el a traversat curtea împleticindu-se, și-a azvîrlit cizmele din picioare la ușa din spate, și-a turnat un ultim pahar de bere din butoiul din cămară, apoi a urcat scările spre dormitor, unde doamna Jones începuse deja să sforăie.

Nici nu s-a stins bine lumina din camera stăpînilor, că s-au și făcut simțite prin toate colțurile fermei un fel de freamăt și o agitație. În timpul zilei, circulase zvonul că Seniorul cel bătrân, porcul *Middle White* premiat, avusese un vis ciudat în noaptea dinainte și că voia să-l comunice și celorlalte animale.

Căzuseră de acord să se întâlnească toate în hambarul cel mare, îndată ce domnul Jones se retrăgea la o distanță sigură. Bătrînul Senior – toată lumea îi spunea aşa, deși la expoziție fusese prezentat sub numele de „Frumosul din Willingdon“ – impunea atâtă respect la fermă, încît fiecare era oricând gata să-și sacrifice o oră de somn, pentru a auzi ce avea el de spus.

La un capăt al hambarului cel mare, pe un fel de platformă înălțată, Seniorul aștepta deja, instalat pe culcușul lui de paie, sub un felinar agățat de o bîrnă. Avea doisprezece ani și în ultima vreme crescuse parcă prea lăbărțat, dar era încă un porc cu aspect maiestuos și arăta înțelept și binevoitor, cu toate că niciodată nu i se tăiaseră colții.

Nu după mult timp, au început să sosească și celealte animale, fiecare făcîndu-se comod după obiceiul său. Primii au venit cei trei cîini, Bluebell, Jessie și Pincher, pe urmă porcii care s-au așezat pe paiele din fața platformei. Găinile s-au cocoțat pe pervazurile ferestrelor, porumbeii s-au suit, bătînd din aripi, tocmai pe căpriorii acoperișului, iar oile și vacile s-au

așezat în spatele porcilor și au început să ru-mege. Boxer și Clover, cei doi cai de tracțiune, au sosit împreună, mergînd foarte încet și atent, cu copitele lor mari și păroase, de teamă să nu calce vreun animal ascuns în paie. Clover era o iapă corpulentă, între două vîrste, care arăta foarte mămoasă și care nu-și mai recăpătase deloc silueta după cel de-al patrulea mînz. Boxer era un animal uriaș, înalt de peste un metru optzeci și mai puternic decît oricare doi cai normali luați la un loc; o dungă albă îi mergea de-a lungul capului, dintre urechi pînă la nas, dîndu-i un aer destul de nătărău și de fapt el nici nu era prea intelligent, dar toată lumea îl respecta pentru tăria lui de caracter și pentru formidabila putere de muncă. După cai, au intrat Muriel, capra cea albă, și Benjamin, măgarul. Benjamin era cel mai bă-trîn animal de la fermă și cel mai puțin sociabil: vorbea rar, iar cînd vorbea, de obicei lansa cîte o remarcă plină de cinism – de pildă, spunea că Dumnezeu îi dăduse coadă ca să gonească muștele, dar că el ar fi preferat să nu aibă nici coadă, nici muște. Numai Benjamin,

dintre toate animalele de la fermă, nu rîdea niciodată. Dacă îl întreba cineva de ce, spunea că nu vedea nimic de rîs. Și totuși, chiar dacă nu recunoștea deschis, se simțea legat de Boxer; și unul, și celălalt își petreceau duminiile, de obicei, pe pășunea cea mică din spatele livezii, păscînd umăr la umăr, fără să scoată o vorbă.

Cei doi cai tocmai se instalaseră, cînd au intrat în sir în hambar un cîrd de rătuște, rătăcite de mama lor, măcăind în șoaptă și fițîndu-se dintr-o parte în alta, în căutarea unui loc unde să nu fie călcate în picioare. Clover a făcut un fel de zid în jurul lor cu piciorul ei din față, iar rătuștele s-au ghemuit la pămînt una într-alta, la adăpostul piciorului ei, și au adormit imediat. În ultimul moment a intrat și Mollie, iapa cea albă, frumușică și proastă, care trăgea la cabrioleta domnului Jones, cu un mers afectat elegant, molfăind o bucată de zahăr. Ea și-a ales un loc în față și a început să-și vînture coama albă, sperînd să atragă atenția celorlalte animale către panglicile roșii cu care și-o purta împletită. Ultima

a intrat pisica, privind în jur, ca de obicei, după locul cel mai călduros; pînă la urmă, s-a înghesuit între Boxer și Clover și, o dată instalată, s-a pus mulțumită pe tors și aşa a ținut-o tot timpul cît a vorbit Seniorul, fără să asculte nici măcar o singură vorbă.

Toate animalele erau acum prezente, în afară de Moise, corbul domesticit, care moțaia pe o prăjină, în umbra porții din spate a hambarului. Seniorul, dacă a văzut că toate se făcuseră comode și așteptau cu atenția cuvenită, și-a dres glasul și a luat cuvîntul:

— Tovarăși, ați auzit probabil despre visul ciudat pe care l-am avut azi-noapte. Dar despre vis am să vă vorbesc mai tîrziu. Am altceva de spus la început. Nu cred, tovarăși, să mai am multe zile de trăit printre voi și, înainte de a muri, socotesc de datoria mea să împărtășesc cu voi înțelepciunea pe care am acumulat-o pînă acum. Am avut o viață lungă, am avut mult timp de gîndire cît am stat singur în cocina mea și cred că pot afirma că am înțeles care este natura vieții pe acest pămînt, mai bine decît oricare alt animal din ziua de azi.

Acestea sunt lucrurile despre care vreau să vă vorbesc. Deci, tovarăși, care este natura vieții pe care o ducem noi cu toții? Să privim lucrurile în față: viețile noastre sunt mizerie – scurte și pline de trudă. Ne naștem, primim exact atâtă hrană cât să nu murim, iar aceia dintre noi care sunt apti de muncă sunt obligați să muncească pînă la ultima fărîmă de energie. Iar, în momentul în care foloasele pe care le aducem se sfîrșesc, suntem măcelăriți cu o cruzime îngrozitoare. Nici un animal din țara noastră, din Anglia, nu știe ce sunt acelea feericirea sau tihna, după ce împlinește vîrstă de un an. Nici un animal din Anglia nu este liber. Viața oricărui animal înseamnă mizerie și sclavie – iată adevărul curat!

Dar oare asta ține pur și simplu de natura lucrurilor? Se petrece oare acest lucru pentru că țara asta a noastră este atît de săracă, încît nu poate asigura o viață decentă celor care trăiesc în ea? Nu, tovarăși – de o mie de ori nu!! Pămîntul Angliei este fertil, clima ei e bună, Anglia e capabilă să ofere hrană din abundență unui număr de animale enorm față

de câte o locuiesc astăzi. Numai ferma noastră ar putea întreține zece cai, douăzeci de vaci, sute de oi – toată lumea trăind într-un confort și o demnitate care astăzi sănătate aproape de neimaginat. Pentru ce, atunci, trăim zi de zi în aceste condiții de mizerie? Pentru că aproape întregul produs al muncii noastre ne este furat de ființele omenești. Iată, tovarăși, răspunsul la toate problemele noastre. El se rezumă la un singur cuvânt: OMUL! Omul este singurul nostru dușman adevărat. Scoateți omul din scenă și cauza fundamentală a foamei în rîndurile animalelor și a muncii excesive este abolită pentru totdeauna.

Omul este singura ființă care consumă fără să producă. El nu dă lapte, nu face ouă, e prea slab ca să tragă plugul, nu poate fugi destul de repede ca să prindă iepuri. Cu toate astea, omul e stăpîn peste toate animalele. El le pune la muncă și le dă înapoi abia cât le este necesar ca să nu moară de foame; restul păstrează pentru el. Cu munca noastră se lucrează pămîntul, balegile noastre îl fertilizează – și totuși, care dintre noi posedă mai mult decât

propria-i piele? Voi, vacilor, vă văd aici, în fața mea – câte sute de vedre de lapte ați dat anul trecut? Și ce s-a întîmplat cu tot laptele acela care ar fi trebuit să hrânească viații voștri, ca să crească puternici? Până la ultimul strop s-a scurs pe gîtlejurile dușmanilor noștri. Sau voi, găinilor, câte ouă ați făcut anul acesta și, din aceste ouă, din câte au apucat să iasă puii? Restul, toate, au ajuns la piață, ca să le aducă bani lui Jones și oamenilor lui. Și tu, Clover, unde sănt cei patru mînji pe care i-ai născut și care ar fi trebuit să-ți fie sprijin și bucurie la bătrînețe? Fiecare a fost vîndut cînd a împlinit un an. Mai mult ca sigur că pe nici unul n-ai să-l mai vezi niciodată. Ca răsplată pentru cele patru nașteri și pentru toată munca ta pe cîmp, ce ai altceva, afară de rații și de un loc în grajd?

Și nici măcar viețile de mizerie pe care le ducem nu ni se permite să le trăim pînă la soroacele lor naturale. În ceea ce mă privește, nu mă plîng, pentru că mă număr printre cei norocoși. Am doisprezece ani și am avut peste patru sute de urmași. Aceasta este viața firească a unui porc. Dar nici un animal nu scapă de

cruzimea cuțitului pînă la urmă. Voi, porcii cei tineri îngrășați pentru tăiere, pe care vă văd stînd în fața mea, toți o să vă sfîrșiți viețile pe butuc, urlînd, în mai puțin de un an. La această orătoare toți suntem siliți să ajungem – vaci, porci, găini, oi, toată lumea. Nici măcar cîinii sau caii nu au o soartă mai bună. Pe tine, Boxer, chiar în ziua în care mușchii ăia tarzi ai tăi ori să-ști piardă puterea, Jones o să te vîndă casapului, care o să-ți taie beregata și o să te fiarbă pentru cîinii de vînătoare. Iar vouă, cîinilor, cînd îmbătrîniți și vă cad dinții, Jones vă leagă cîte un pietroi de gît și vă îneacă în iaz.

Și atunci, tovarăși, nu e limpede ca lumina zilei că tot răul acestei vieți a noastre izvorăște din tirania ființelor omenești? Numai dacă scăpăm de Om, numai atunci produsul muncii noastre o să ne aparțină. Aproape peste noapte putem deveni bogăți și liberi. Întrebarea este: Ce trebuie să facem? Iată ce: să muncim zi și noapte, trup și suflet, pentru răsturnarea rasei omenești! Acesta e mesajul meu către voi, tovarăși: REVOLUȚIE! Nu știu

cînd o să vină această revoluție – poate într-o săptămînă, poate într-o sută de ani –, dar știu, la fel de sigur cum văd paiele astea sub picioarele mele, că mai devreme sau mai tîrziu se va face dreptate. Fixați-vă acest obiectiv în minti, tovarăși, în puținul cît v-a mai rămas de trăit! Și, mai mult ca orice, transmiteți acest mesaj al meu celor ce vor veni după voi, aşa încît generațiile viitoare să ducă mai departe lupta, pînă la victorie.

Și nu uitați, tovarăși, că hotărîrea nu trebuie să vă părăsească niciodată. Nici un argument să nu vă rătăcească. Nu ascultați niciodată cînd o să vi se spună că omul și animalele au interese comune și că prosperitatea unuia înseamnă prosperitatea celorlalte. Toate astea sunt minciuni. Omul nu servește niciodată interesele vreunei alte creaturi, în afară de el însuși. Iar între noi, animalele, să fie o unitate perfectă, o tovărăsie perfectă în luptă. Toți oamenii sunt dușmani. Toate animalele sunt tovarăše!

În momentul acela, a izbucnit o gălăgie cumplită. În timp ce Seniorul vorbea, patru

șobolani mari se strecuraseră afară din găurile lor și s-au oprit pe labele din spate, ca să-l asculte. Cîinii i-au zărit dintr-o ochire și numai țîșnind fulgerător înapoi spre găuri au izbutit șobolanii să scape de colții lor. Seniorul și-a înălțat copita pentru a face liniște, apoi a zis:

— Tovărăși, iată o problemă care trebuie rezolvată. Animalele sălbaticice – cum ar fi șobolanii și iepurii de cîmp – sănt ele prietenii ori dușmanii noștri? Să supunem la vot. Pun în fața adunării această întrebare: Sînt șobolanii tovarășii noștri?

Votul a hotărît imediat, cu o majoritate covîrșitoare, că șobolanii erau tovarăși. Numai patru dintre animale s-au împotravit, cei trei cîini plus pisica, descoperită însă mai tîrziu că votase și pro, și contra.

Seniorul și-a reluat discursul:

— Mai am puține lucruri de spus. Repet: nu vă uitați niciodată datoria de dușmănie față de Om și toate cele legate de el. Oricine merge pe patru picioare sau are aripi este prieten. Oricine merge pe două picioare este dușman. Și țineți minte și faptul că, luptînd împotriva

Omului, nu trebuie să ajungem să semănăm cu el. Chiar după ce l-ați învins, nu-i adoptați viciile. Nici un animal nu trebuie să locuiască vreodată în casă, sau să doarmă în pat, sau să poarte haine, sau să bea alcool, sau să fumeze tutun, sau să se atingă de bani, sau să se apuce de comerț. Toate obiceiurile Omului sunt rele. Și, mai mult decât orice altceva, nici un animal nu trebuie să ajungă vreodată stăpîn peste alte ființe ca și el. Slabe ori puternice, inteligente ori simple, noi, animalele, suntem ca frații. Nici un animal nu trebuie să ucidă vreodata vreun alt animal. Toate animalele sunt egale.

Și acum, tovarăși, să vă vorbesc despre visul meu de azi-noapte. Nu vi-l pot descrie: era un vis despre cum va arăta Pămîntul după dispariția Omului. Dar el mi-a readus în minte un lucru pe care-l uitasem de mult. Acum mulți ani, pe vremea când încă mai eram go-dac, mama mea și celelalte scroafe cîntau un cîntec vechi din care cunoșteau doar melodia și primele trei cuvinte. Eu am învățat această melodie în copilăria mea, dar de mult timp mi-a zburat din minte. Azi-noapte, totuși, mi-am reamintit-o în vis. Și, ce-i și mai important,

mi-am dat seama că știu și cuvintele – cuvinte pe care, mai mult ca sigur, le cîntau animalele de demult și au fost uitate generații întregi. O să vă cînt acel cîntec, tovarăși chiar acum. Eu sînt bătrîn și am vocea răgușită, dar voi, după ce vă învăț eu melodia, îl veți putea cînta mai bine fără mine. Se numește *Animale din Anglia*.

Bătrînul Senior și-a dres glasul și a început să cînte. Într-adevăr, avea vocea răgușită, dar cînta destul de bine, iar melodia, care era ceva între *Clementine* și *La Cucaracha*, a avut darul de a mișca pe toată lumea. Cuvintele erau acestea:

Animale din Anglia și Scotia,
Din toate țările, de sub mulți sori,
Eu vă vorbesc, și mare mi-e emoția,
Despre anii cei de aur viitori.

Mai devreme-ori mai tîrziu, în ceasul sfînt
Cînd Omul-Tiran fi-va răsturnat,
În ziua-aceea-al Angliei mănos pămînt
De animale doar va fi călcat.

Belciugele atunci vor cădea în zeci,
Nimeni șa-n spate nu-și va mai propti,

Zăbale, pinteni vor rugini pe veci,
Biciurile crunte nu vor mai plesni.

Comori ce nu intră-n a minții sferă,
Grâu și orz, fin, ovăz, *noi* vom stăpini,
Trifoi, fasole, sfeclă furajeră
Fi-vor ale noastre-n acea zi.

Cîmpurile Angliei vor luci-n senin,
Apele ei vor fi mai curate
Și vînturile vor adia mai lin
În ziua cînd fi-va libertate.

Noi trebuie să muncim pentru-acea zi,
Toți-un trup, vaci, cai, gîște și curcani,
Chiar de murim 'nainte de-a o ști,
Pentru-a fi liberi să trudim mulți ani.

Animale din Anglia și Scoția,
Din toate țările, de sub mulți sori,
Eu vă vorbesc, și mare mi-e emoția,
Despre anii cei de aur viitori.

Cîntatul acestui imn a lăsat toate animalele pradă celei mai sălbatice exaltări. Aproape înainte ca Seniorul să fi ajuns la sfîrșit, celelalte animale și începuseră să-l cînte singure. Chiar

și cele mai slabe de minte dintre ele prinseseră deja melodia și o parte dintre cuvinte; cît despre cele mai inteligente, cum erau porcii și cîinii, aceștia învățaseră cîntecul pe dinafără din primele minute. Iar apoi, după o serie de încercări preliminare, întreaga fermă a izbucnit cu *Animale din Anglia*, la un unison impresionant. Vacile îl mugeau, cîinii îl lătrau, oile îl behăiau, caii îl nechezau, rațele îl măcăiau. Cîntecul acesta le mergea atît de mult la suflet, încît l-au interpretat de la început pînă la sfîrșit de cinci ori la rînd și ar fi continuat probabil să-l cînte toată noaptea, dacă n-ar fi fost întrerupte.

Din nefericire, izbucnirea lor îl trezise pe domnul Jones, care a sărit jos din pat, convins că intrase vreo vulpe în curte, și-a luat pușca, sprijinită mereu de perete într-un colț al dormitorului, și a slobozit o încărcătură de alice calibrul șase în întuneric. Alicele s-au înfipt în peretele hambarului, aşa încît sedința a fost ridicată brusc. Toți și toate s-au repezit spre locurile de dormit. Păsările s-au zburătăcit sus, pe grinziile lor, animalele s-au culcat fiecare pe paiele lui și întreaga fermă a adormit cît ai clipi.